

บทความวิจัย

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวกที่มีผลต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบ
รายวิชาอัตตารีก สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2อาดือนัน โด¹ อับดุลรอแม สุลหลง² มุหำมัดสุหมี เสงยามา³¹นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา²ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา³ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

อีเมลผู้แต่งหลัก : Adenandoe@gmail.com โทรศัพท์ : 093 764 3598

วันที่รับ : 02 เมษายน, 2567 * วันที่รับแก้ไข : 30 มิถุนายน, 2567 * วันที่ตอบรับ : 01 ธันวาคม, 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแผนจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวกตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมความรับผิดชอบในระยะสั้นฐาน ระยะการทดลอง และระยะติดตาม ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมทางบวก 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลัง โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวก รายวิชาอัตตารีก เรื่อง นักปราชญ์มุสลิมปัตตานีในอดีต 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนจากการเรียนรายวิชาอัตตารีก เรื่อง นักปราชญ์มุสลิมปัตตานีในอดีต โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวก กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 จำนวน 15 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเสริมแรงทางบวก 2) แบบบันทึกพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัตตารีก 4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-Test แบบ Dependent) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวกที่มีผลต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบรายวิชาอัตตารีก โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 81.08/83.83 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 2) คะแนนพฤติกรรมความรับผิดชอบในระยะที่ให้เสริมทางบวก (ระยะทดลอง) สูงกว่าระยะสั้นฐานและระยะติดตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัตตารีกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 1.04)

คำสำคัญ : การพัฒนา, การเสริมแรงทางบวก, พฤติกรรมความรับผิดชอบ

RESEARCH

The Development of Learning Management by Using Positive Reinforcement towards Responsibility on Al-Tarikh Subject for Secondary Islamic Studies Stage Students, Year 2

Adenan do¹ Addulramae Sulong² Muhammadsuhaimi Haengyama³

¹ Master's Degree Student Program in Teaching Islamic Education, Yala Rajabhat University.

² Assistant Professor. Lecturer in the Master of Education Program in Teaching Islamic Education, Yala Rajabhat University.

³ Assistant Professor. Lecturer in the Master of Education Program in Teaching Islamic Education, Yala Rajabhat University.

Corresponding Author, Email : Adenandoe@gmail.com Tel : 093 764 3598

Received : February 02, 2024 ✿ Revised : June 30, 2024 ✿ Accepted : December 1, 2024

Abstract

The objectives of this research were 1) develop a learning management plans by using positive reinforcement towards responsibility according to standard 80/80, 2) to study the level of responsibility between baseline stage, experiment stage and follow-up stage before and after of learning management plans by using positive reinforcement towards responsibility of students, 3) to compare learning achievement in al-Tarikh subject, entitle Patani Islamic philosophers in the past by using positive reinforcement towards responsibility 4) to study about students' satisfaction through learning al-Tarikh subject, entitle Patani Islamic philosophers in the past. The target group is 15 students Secondary Islamic Studies Stage Students, Year 2, by purposive sampling 1) learning management plans by using positive reinforcement towards responsibility 2) student's behavior form of responsibility 3) achievement test of learning al-Tarikh subject 4) Student satisfaction assessment form Statistics used are percentage, mean, standard deviation. Statistics used are mean, standard deviation. Dependent samples t-test and One-way analysis of variance with repeated measures. The result showed that 1) the effectiveness of the learning management plans by using positive reinforcement towards responsibility in al-Tarikh subject, in overall was at 81.08/83.83 which was higher than specific criteria 2) Responsibility behavior score in the period of giving positive reinforcement. The experimental period wan higher than the baseline and follow-up period. Statistically significant at 0.5 3) the comparison of the achievement result in al-Tarikh subject after studies was higher than before statically significant at .05 4) the students' satisfaction with learning management plans using positive enhancing in overall at a high level. ($\bar{x}$ = 4.25, S.D. = 1.04)

Keywords : The Development, Positive Reinforcement towards, Responsibility

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรบุคคลนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาโดยยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การบวกรจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผักผ่อนทักษะกระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์และให้ความสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีความสุขบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงและยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ทั้งนี้ จริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเด็กเป็นอย่างยิ่ง คือ จริยธรรมความรับผิดชอบ เพราะความรับผิดชอบต่อเป็นคุณลักษณะที่ทำให้บุคคลรู้จักการรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและสังคม (ประดิพันธ์ อุปรมัย, 2543) ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการแสวงหาความรู้โดยการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ความรับผิดชอบต่อจะทำให้มนุษย์อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า และสังคมโลกเกิดความสันติสุขอย่างถาวร ดังนั้น โรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางการศึกษา ควรแสดงบทบาทและความรับผิดชอบต่อในการสร้างเด็กเยาวชน และคนในชาติให้เป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคมส่วนรวม

ยุคปัจจุบันที่สมาร์ตโฟนเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก สามารถดึงความสนใจของผู้เรียนตลอดจนทำให้การตั้งใจเรียนในชั้นเรียนของผู้เรียนด้อยลงไปอย่างเห็นได้ชัด ไม่ว่าจะทำอะไรจะต้องมีสมาร์ตโฟนติดมือเอาไว้ตลอดเวลา ซึ่งเรื่องที่ใช้งานมักจะเป็นเรื่องของความบันเทิงมากกว่าเรื่องของการศึกษาหาความรู้ ทำให้เวลาเรียนหนังสือหรือความรู้ที่มีอยู่รอบตัวก็น้อยลง (ยูจิติต ภัตตาคารจี, 562) สิ่งเหล่านี้ก็คือปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักเรียนอย่างมาก โดยเฉพาะพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อภาระงานที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งยังส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอีกด้วย นักจิตวิทยาที่มีนามว่า สกินเนอร์เป็นนักจิตวิทยาที่สนใจในการปรับพฤติกรรมเชื่อว่า เมื่อกระทำพฤติกรรมหนึ่งแล้วได้รับการเสริมแรง แนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นบ่อยครั้งขึ้น หากว่าพฤติกรรมนั้นไม่ได้รับการเสริมแรงพฤติกรรมนั้นจะมีความถี่ลดลงจนหายไป นอกจากนี้ยังพบว่า อัตราการตอบสนองในพฤติกรรมที่พึงประสงค์จะเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนมากในระยะเวลาที่ได้รับการเสริมแรง (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2543)

การจูงใจจะทำให้ผู้เรียนมีพลังและกระตือรือร้น มุ่งมั่นในการเรียน ในทางกลับกัน ถ้าผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนจะเฉื่อยชา เบื่อหน่ายไม่ชอบทำกิจกรรมและไม่อยากเรียน (นุชลี อุภัย, 2558) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความรับผิดชอบต่อมีความสำคัญ และจำเป็นต้องปลูกฝังให้กับนักเรียน ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี การเสริมแรงบวกด้วยเบี้ยอรรถกรก็เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน เบี้ยอรรถกรเป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพในการรักษาหรือเพิ่มพฤติกรรมได้มากกว่าตัวเสริมแรงอื่น ๆ เนื่องจากมีอำนาจในการแผ่ขยาย Generalized Reinforcers (วันดี จูเปี่ยม, 2554) จากการจัดการเรียนการสอนรายวิชาอัตตารศปีการศึกษา 2565 ผู้วิจัยประจำวิชา พบว่า นักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 ขาดความรับผิดชอบต่อในงานที่ได้รับมอบหมาย เนื่องจากเป็นรายวิชาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์อิสลาม ทำให้นักเรียนไม่ค่อยให้ความสนใจเท่าที่ควร จนทำงานไม่เสร็จในเวลาที่กำหนด ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อผู้เรียนด้วยการเสริมแรงทางบวก สำหรับมุสลิมทุกคนความรับผิดชอบต่อ คือ ส่วนหนึ่งของอะมานะห์ (อิสมาอีลลูตฟี จะปะเกีย, 2556) ซึ่งวิธีนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจากงานวิจัยของวันดี จูเปี่ยม (2554) เรื่อง การศึกษาผลของการใช้แรงเสริมทางบวกด้วยเบี้ยอรรถกรที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อในการทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/5 และของนางวิชารินทร์ หมื่นรัตน์ และคณะ เรื่อง การปรับปรุงพฤติกรรมการขาดความรับผิดชอบต่อการส่งงานวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปราจีนกัลยาณี โดยให้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวกตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมความรับผิดชอบในระยะเส้นฐาน ระยะการทดลอง และระยะติดตาม ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมทางบวก
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลัง โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวก รายวิชาอัตตารีก เรื่อง นักปราชญ์มุสลิมปัตตานีในอดีต
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนจากการเรียนรายวิชาอัตตารีก เรื่อง นักปราชญ์มุสลิมปัตตานีในอดีต โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวก

วิธีการศึกษา

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทางการเรียนด้วยการใช้เสริมแรงทางบวกที่มีผลต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบรายวิชาอัตตารีก สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

เป้าหมายของการวิจัย คือ นักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 จำนวน 15 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์นักปราชญ์มุสลิมปัตตานีในอดีตด้วยการเสริมแรงทางบวกรายวิชาอัตตารีก สำหรับชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 จำนวน 8 แผน
- 2) แบบบันทึกพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบการส่งงาน จำนวน 8 ภาระงาน
- 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียน จำนวน 40 ข้อ เป็นแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก
- 4) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวก จำนวน 10 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) ดำเนินกิจกรรมโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัตตารีกด้วยการเสริมแรงทางบวกในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-8 ตามลำดับ
- 2) เมื่อดำเนินกิจกรรมโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัตตารีกด้วยการเสริมแรงทางบวก ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกพฤติกรรมความรับผิดชอบของผู้เรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-8 ตามลำดับ
- 3) ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัตตารีกเรื่องนักปราชญ์มุสลิมปัตตานีในอดีตโดยการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวก สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2
- 4) ผู้เรียนทำการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวก รายวิชาอัตตารีก สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวกตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556)

2) ศึกษาพฤติกรรมความรับผิดชอบในระยาะเส้นฐาน ระยาะการทดลอง และระยาะติดตามก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมทางบวก โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (Repeated Measurement ANOVA)

3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวก รายวิชาอัตตารีก เรื่อง นักปราชญ์มุสลิมปัตตานีในอดีต โดยใช้สถิติการทดสอบที (t-Test แบบ Dependent)

4) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนจากการเรียนรายวิชาอัตตารีก เรื่อง นักปราชญ์มุสลิมปัตตานีในอดีต โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวก และหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวก ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงรายวิชาอัตตารีก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 81.08/83.83 กล่าวคือ ผู้เรียนสามารถทำคะแนนระหว่างเรียนได้ถูกต้องเฉลี่ยร้อยละ 81.08 (คะแนนกระบวนการเรียนรู้) และผู้เรียนสามารถทำคะแนนหลังเรียนได้ถูกต้องเฉลี่ยร้อยละ 83.83 (คะแนนผลลัพธ์) มีค่าประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวก (เกณฑ์ 80/80)

แผนการจัด การเรียนรู้	กระบวนการเรียนรู้ (E_1)		ผลลัพธ์ (E_2)		E_1/E_2	การแปรผล
	(คะแนนเต็ม 10)		(คะแนนเต็ม 40)			
	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ		
1	6.20	62.00	35	87.50	62.00/87.50	ไม่ผ่านเกณฑ์
2	6.47	64.70	34	85.00	64.70/85.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
3	8.33	83.30	34	85.00	83.30/85.00	ผ่านเกณฑ์
4	8.60	86.00	32	80.00	86.00/80.00	ผ่านเกณฑ์
5	8.40	84.00	30	75.00	84.00/75.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
6	8.67	86.70	32	80.00	86.70/80.00	ผ่านเกณฑ์
7	8.87	88.70	31	77.50	88.70/77.50	ผ่านเกณฑ์
8	9.33	93.30	31	77.50	93.30/77.50	ผ่านเกณฑ์
รวม	64.87	81.09	33.53	83.83	81.09/83.83	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวก เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัตตารีก เรื่อง บรรดานบีโดยด้วยการเสริมแรงทางบวก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผู้เรียนสามารถทำคะแนนระหว่างเรียนได้ถูกต้องเฉลี่ยร้อยละ 81.08 และผู้เรียนสามารถทำคะแนนหลังเรียนได้ถูกต้องเฉลี่ยร้อยละ 83.83 และเมื่อพิจารณาเป็นรายแผน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวก แผนที่ 1 แผนที่ 2 และแผนที่ 3 ไม่ผ่านเกณฑ์ ซึ่งมีค่า E_1 และ E_2 ต่ำว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนในระยะเส้นฐาน (ระยะก่อนทดลอง) ระยะหลังทดลอง และระยะติดตาม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ การจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวกในรายวิชาอัตตารีก เรื่อง นักปราชญ์มุสลิมปัตตานีในอดีต มีผลทำให้พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนเพิ่มขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบอิทธิพลการเสริมแรงทางบวกที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวกโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
การเสริมแรงทางบวก	1822.178	2	911.089	281.918	.000
error	90.489	28	3.232		

Mauchly's Test of Sphericity:

Mauchly's W = .929 Approx. Chi-Square = .957 df=2

ผลการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวัดพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวก เมื่อได้รับการวัดซ้ำ 3 ครั้ง พบว่า ค่า Mauchly's Test ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ จากการวัดซ้ำในแต่ละช่วงเวลามีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (Mauchly's W = .929 Approx. Chi-Square = .957 df=2, Sig = 0.620) แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบจากการวัดซ้ำมีความแปรปรวนเท่ากัน (Compound Symmetry) ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ ให้พิจารณา Mauchly's Test of Sphericity พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมทางบวกส่งผลต่อพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนจากการวัดซ้ำทั้ง 3 ครั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=281.918$, Sig = .000) ซึ่งค่า Sig น้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ .05 แสดงว่ามีอย่างน้อย 1 คู่ ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่างกันจึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี Bonferroni ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตาม ด้วยวิธีการทดสอบของ Bonferroni

การจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงบวก	ค่าเฉลี่ย	$\bar{x}_1$	$\bar{x}_2$	$\bar{x}_3$
ระยะเส้นฐาน $\bar{x}_1$	12.67	-	12.667**	14.200**
ระยะทดลอง $\bar{x}_2$	25.33		-	1.533
ระยะติดตาม $\bar{x}_3$	26.87			-

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า มีจำนวน 2 คู่ ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่างกัน คือ คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ในระยะทดลอง สูงกว่าระยะเส้นฐาน (ก่อนทดลอง) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ระยะติดตาม สูงกว่าระยะเส้นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นในระยะทดลองและระยะติดตามแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวก พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวก

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	p-value
ก่อนเรียน	15	40	29.60	3.02	6.967**	.000
หลังเรียน	15	40	33.53	2.99		

** p < .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความพึงพอใจของนักเรียนจากการเรียนรายวิชาฮัตตารีคเรื่อง นักปราชญ์มุสลิมปัตตานีในอดีต โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวก พบว่า นักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 มีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวก

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	นักเรียนคิดว่าเนื้อหาในการเรียนการสอนเข้าใจง่ายชัดเจน	3.93	1.29	มาก
2	สอนแต่ละครั้งตรงต่อเวลาเป็นอย่างดี	4.33	0.94	มาก
3	สิ่งของแลกเปลี่ยนมีความน่าสนใจ	4.93	0.80	มาก
4	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออก	4.60	0.61	มาก
5	นักเรียนมีความสุขกับการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.40	0.95	มาก
6	ภาระงานมีความเหมาะสม	4.07	1.12	มาก
7	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือซักถามแลกเปลี่ยนตามความสนใจ	4.00	1.21	มาก
8	เนื้อเรื่องและคำถามเร้าความสนใจของผู้เรียน	3.80	1.72	มาก
9	เทคนิคการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวกสามารถให้นักเรียน เรียนรู้และตระหนักเกี่ยวกับความรับผิดชอบ	4.33	1.07	มาก
10	นักเรียนเกิดความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น	4.07	1.24	มาก
โดยเฉลี่ยรวม		4.25	1.04	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ความความพึงพอใจของนักเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การเสริมแรงทางบวกภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 1.04) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ยกเว้น เนื้อเรื่องและคำถามเร้าความสนใจของผู้เรียน ส่วนข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมาก คือ สิ่งของแลกเปลี่ยนมีความน่าสนใจ ($\bar{x} = 4.93$) รองลงมา คือ นักเรียนมี

ความสุขกับการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ($\bar{x} = 4.40$) และข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ นักเรียนคิดว่าเนื้อหาในการเรียนการสอนเข้าใจง่าย ชัดเจน ($\bar{x} = 3.93$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การเสริมแรงทางบวกสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 81.08/83.83 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑารัตน์ สิริวิบูลย์ผล (2565) ได้วิจัยเรื่องผลของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรในการเรียนวิชาการงานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อัตราการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรในการเรียนวิชาการงาน อาชีพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ประสิทธิภาพตามเกณฑ์เท่ากับ 79.06/91.21 ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 80) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีควรมีลักษณะมีหัวข้อและส่วนประกอบต่าง ๆ ละเอียดชัดเจนและครอบคลุมศาสตร์การสอนและเป็นแผนการจัดการเรียนรู้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ส่วนประกอบต่าง ๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องสัมพันธ์เชื่อมโยง

2. พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 ในระยะสั้นฐาน ระยะยาว การทดลอง และระยะติดตาม ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมทางบวก พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ การจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวกในรายวิชาอัตตารีก เรื่อง นักปราชญ์มุสลิมปัตตานีในอดีต มีผลทำให้พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนเพิ่มขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติธัช เสืองาม และภาวิณี ศรีสุขวัฒนานนท์ (2564) วิจัย เรื่อง การพัฒนาพฤติกรรมการทำงานในห้องเรียนแบบเรียนรวมโดยใช้การจัดการห้องเรียนเชิงบวก พบว่า การจัดการห้องเรียนเชิงบวกส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการทำงานกับ นักเรียนที่มีภาวะ บกพร่องทางการเรียนรู้ โดยมีพฤติกรรมการทำงานสูงขึ้น และนักเรียนในห้องเรียนแบบเรียนรวม มีความรับผิดชอบงานและคุณภาพงานสูงขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของราตรี เรืองทอง (2557) ที่พัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนด้วยชุดฝึกอบรมที่เน้นกิจกรรมกลุ่ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนที่พัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนหลังการทดลอง (Post-Test) และสิ้นสุดการทดลองผ่านไป 2 สัปดาห์ (Follow Up) สูงขึ้นก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวก รายวิชาอัตตารีก เรื่อง นักปราชญ์มุสลิมปัตตานีในอดีต หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปในทางซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของวิชารินทร์ หมื่นรัตน์ พุทธิพงษ์ คำจันทร์ และเมธาวิน อภิวัต (2563) ได้วิจัย เรื่อง ผลของการใช้แรงเสริมทางบวก ด้วยเบี้ยอรรถกรที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาปีที่ 3/5 ซึ่งเน้นการเสริมแรงทางบวกด้วยเบี้ยอรรถกรช่วยกระตุ้นให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัตตารีกของนักเรียนดีขึ้น ผู้เรียนสามารถทำคะแนนหลังเรียนได้สูงกว่าระหว่างเรียนอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้น แผนการจัดการด้วยการเสริมแรงทางบวกมีผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัตตารีก เรื่อง นักปราชญ์มุสลิมปัตตานีในอดีต โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวกของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 ได้ดี เพราะการเสริมแรงทางบวกเป็นรูปแบบการสอนที่ช่วยกระตุ้นพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อภาระงาน

4. ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวก สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 พบว่า มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวกอยู่ในระดับมาก

เนื่องจากผลรวมคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 แสดงว่า นักเรียนมีความพึงพอใจกับวิธีการเรียนโดยใช้การเสริมแรงทางบวก ทั้งนี้เนื่องมาจากว่า การเรียนรู้โดยการเสริมแรงทางบวกเป็นวิธีการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้ดี ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียน และมีความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอำไพ อุทัย (2561) ได้วิจัย เรื่อง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการศึกษาให้มีความรับผิดชอบโดยวิธีการเสริมแรงบวกของ นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนวิชาการ พบว่า นักศึกษาชอบ การเสริมแรงบวกด้วยการพูดให้กำลังใจและชื่นชมมากกว่าการกล่าวตำหนิ การหักคะแนนหรือการทำโทษ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรใช้การเสริมแรงอย่างสม่ำเสมอและควรบอกเงื่อนไขของการเสริมแรงแก่ผู้ที่ถูกปรับพฤติกรรมถ้าต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงทางบวกอยู่ในระดับดีผลรวมคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.25

1.2 ควรใช้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรให้เหมาะสมกับระดับความสามารถและศักยภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเสริมแรงทางด้านบวกที่มีประสิทธิภาพ โดยเลือกเนื้อหาที่เป็นปัญหาในด้านอื่น ๆ เช่น พฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม พฤติกรรมที่เหมาะสมทางสังคม เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาเงื่อนไขการให้เบี้ยอรรถกรหรือเทคนิคการเสริมแรงทางด้านบวกที่มีผลต่อ พฤติกรรมความรับผิดชอบและติดตามผลของการคงอยู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์หลังจากให้การเสริมแรงแล้ว

2.3 การเลือกใช้ตัวเสริมแรงสำหรับนักเรียนควรสำรวจจากนักเรียน ผู้ปกครอง และครูหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้ได้ตัวเสริมแรงที่ตรงกับสิ่งที่นักเรียนชอบมากที่สุด

2.4 การเลือกใช้ตัวเสริมแรงทางด้านบวกในรายวิชาศาสนาสมควรยิ่ง เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการ วิจัยในรายวิชาอัตตาริคมผล พบว่า มีประสิทธิภาพเฉลี่ยโดยรวม $E_1/E_2 = 81.08/83.83$ ซึ่งมีประสิทธิภาพ สูงกว่าเกณฑ์

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). คำชี้แจงประกอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: กรมศาสนา.
- _____. (2553). หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กิตติธัช เสืองาม และภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์. (2564). การพัฒนาพฤติกรรมการทำงานในห้องเรียนแบบเรียนรวมโดยใช้การจัดการห้องเรียนเชิงบวก. วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ. 10(2), 1-13
- จุฑารัตน์ สิริวิบูลย์ผล. (2565). ผลของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพฯ: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- ฉันทนา รัตนพลแสน. (ตุลาคม 2551). ความรับผิดชอบสำคัญอย่างไร. วารสารวิทยาจารย์. 107(12), 22.
- ชูไฮดา ยามา. (2561). ผลของการใช้การเสริมแรงทางบวกด้วยเบี้ยอรรถกรที่มีผลต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบในการทำงานในรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบูกะจือฮา จังหวัดยะลา. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยฟาฏอนี.
- นุชลี อุปกัย. (2558). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประดินันท์ อุปรมัย. (2542). การพัฒนาความรับผิดชอบของเด็ก การพัฒนาพฤติกรรมเด็ก. กรุงเทพฯ: วิกเตอร์การพิมพ์.
- วิชารินทร์ หมื่นรัตน์ พุทธิพงษ์ คำจันทร์ และเมธาวิณ อภิวาท. (2563). การปรับพฤติกรรมการขาดความรับผิดชอบต่อการส่งงานวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปราจีนกัลยาณี โดยใช้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร. นครนายก: โรงเรียนปราจีนกัลยาณี.
- วันดี จูเปียม. (2554). การศึกษาผลของการใช้แรงเสริมทางบวก ด้วยเบี้ยอรรถกรที่มี ต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/5. กรุงเทพฯ: โรงเรียนอัสสัมชัญ.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. 5(1), 7-20.
- รชตะ ปิวาวัฒนพานิช. (2019). สมาร์ทโฟนส่งผลอย่างไรต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน. [เว็บไซต์]. เข้าถึงได้จาก: <https://ngthai.com/science/17503/impactofsmartphones/>. [5 มีนาคม 2567]
- ราตรี เรืองทอง. (2557). การพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนด้วยชุดฝึกอบรมที่เน้นกิจกรรมกลุ่มสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต. (2543). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา. (2556). อะมานะฮ์ หน้าที่ และความรับผิดชอบ. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยฟาฏอนี.
- อำไพ อุทัย. (2561). การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรเรียนให้มีความรับผิดชอบโดยวิธีการเสริมแรงบวกของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนชยการ. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนชยการ.